

Uitvoeringsprogramma biodiversiteit 2025 - 2027

Het uitvoeringsprogramma 2025 – 2027 beschrijft de activiteiten en maatregelen die de komende drie jaar gepland zijn. Maatregelen en activiteiten die nodig zijn om te komen tot betere voorwaarden voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen en een verbeterde relatie tussen mens en natuur.

Het programma wordt zoveel mogelijk uitgevoerd in samenwerking met studenten, wetenschappers, natuurorganisaties, onderhoudspartijen, de gemeente Nijmegen, vrijwilligers en omwonenden. De projectgroep biodiversiteit staat open voor nieuwe ideeën en initiatieven op het gebied van biodiversiteit. De Radboud Klankbordgroep Biodiversiteit is hierbij een belangrijke partner.

Het uitvoeringsprogramma is een levend document. Waar mogelijk wordt het uitvoeringsprogramma op ontwikkelingen of voortschrijdend inzicht aangepast.

GEPLANDE UITVOERING

Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op het biodiversiteitsbeleid dat Radboud Universiteit en Radboudumc gezamenlijk hebben vastgesteld en de biodiversiteitsvisie die zij lieten opstellen. Voor de periode 2025 – 2027 staat het volgende gepland:

- Actualisatie biodiversiteitsbeleid: in de afgelopen jaren hebben we veel geleerd over de bescherming en het herstel van biodiversiteit op het campus terrein. We zien om ons heen hoe het landelijke beleid op het gebied van biodiversiteit zich ontwikkelt. Deze nieuwe inzichten en ervaringen van de afgelopen beleidsperiode worden opgenomen in een actualisatie van het huidige biodiversiteitsbeleid. Hiervoor zijn in 2024 gesprekken gevoerd met de betrokkenen en geïnteresseerden. Dat zal in 2025 worden voortgezet. Het beleid zal in 2025 worden gepresenteerd en in het Campusplan 2025 van de Radboud Universiteit worden opgenomen.
- Verlevendiging en vergroening Linnaeusplein: in overleg met het programma Campus Life onderzoeken we hoe het Linnaeusplein meer leefbaar en gemaakt kan worden met een belangrijke rol voor vergroening. Hierin wordt ook herstel van biodiversiteit meegenomen.
- Giphouse: Studenten Computing- en Information Science van FNWI gaan vanuit het virtuele softwarebedrijf, geheel gerund door studenten, verder werken aan een project dat in opdracht van het programma biodiversiteit in 2025 gestart is: het doorontwikkelen van een app/website voor Date a Tree. Daarmee kunnen medewerkers en studenten gemakkelijk in contact kunnen komen met het verhaal achter leuke, mooie of interessante bomen op het Radboudterrein.

- Amfibieën: RAVON heeft onderzoek gedaan naar verkeersslachtoffers onder de amfibieën aan de Houtlaan. Samen met de gemeente Nijmegen realiseren we amfibieëntunnels, trapjes in putten en zetten we padden, kikkers en salamanders tijdens de paddentrek over naar de vijvers, met behulp van vrijwilligers.
- Rustgebied: in 2025 wordt een deel van het bosgebied aan de zuidzijde van de campus (Houtlaan) afgesloten voor publieke toegang. Hierbij wordt gelet op noodzakelijke en logische verbindingen (routes). Door deze afzetting geniet het gebied meer rust waardoor de flora en fauna zich mogelijk beter kan ontwikkelen en uitbreiden. We monitoren de ontwikkeling van dit gebied samen met naastgelegen openbaar toegankelijke gebieden ter vergelijking.
- Broedstoof vliegend hert: de noodzakelijke kap van een eik op het campusterrein, uit veiligheidsoverwegingen, biedt de mogelijkheid om delen van de boom te gebruiken voor het plaatsen van een 'broedstoof' om het Vliegend Hert (een zeldzaam insect) een broedplaats op de campus te bieden. Een langgekoesterde wens van wetenschappers van de Radboud Universiteit en de werkgroep Hortus Civitatus.
- Wadi: de wadi achter gebouw Vrouw en Kind is een plek voor de Knautiabij, een zeer zeldzame bijensoort. De omstandigheden zijn er daar goed voor. Een initiatiefnemer vanuit het Radboudumc maakt zich hard voor de bescherming van deze locatie, onder de noemer van 'bijenoase'. Tegelijk zal op die plek een bouwplaats worden ingericht voor bouwwerkzaamheden. In overleg met de initiatiefnemer en de bouwprojectleider zijn afspraken gemaakt om deze plek (gedeeltelijk) te beschermen als bijenoase. De bodem van de wadi zal worden hersteld zodat bij de opvang het hemelwater enige tijd aan de oppervlakte in stand blijft
- Schaduw Maria Montessorigebouw: het terrein rond het Maria Montessorigebouw wordt op biodiverse wijze aangepast zodat studenten meer in de schaduw op het gras kunnen recreëren en de zon de zuidkant het gebouw niet teveel opwarmt. Ook zal straatwerk dat warmte opneemt en weerkaatst, vervangen worden door gras en struiken die warmte tegenhouden.
- Gebiedsvisie Campus Heijendaal: in 2025 wordt gewerkt aan de uitvoering van de in begin 2025 vastgestelde gebiedsvisie, het resultaat van de intensieve samenwerking tussen het Radboudumc en onderwijsinstellingen op de campus samen met de gemeente Nijmegen. De biodiversiteitsvisie is verwerkt in de gebiedsvisie en bij de uitvoering zal dit de bijzondere aandacht van de projectgroep hebben.

Uitvoering van vaste onderdelen van terreinbeheer:

- Aangepast maaibeleid: Het maaibeleid is aangepast op advies van ecologen en de uitvoerende aannemer naar nog meer diversiteit. Net als bij het vorige maaibeleid monitoren we de ontwikkelingen van de groene biodiverse oases die ontstaan.
- Dode bomen blijven staan of liggen.

- Dode takken blijven liggen (los of gestapeld).
- Creatie van meer reliëf en zandige plekken, met name in de spoorzone in het oosten van de campus.
- Hagen mogen hoger en dikker worden. Een wens vanuit de projectgroep, maar dit moet nog worden opgenomen in het onderhoudscontract voor het terrein. Ook is de veiligheid van de campusgebruikers iets om rekening mee te houden.

ONDERZOEK EN VOORBEREIDING

De volgende projecten zijn in voorbereiding of worden onderzocht in 2025:

- Groene Corridor. Er is een plan opgesteld om de 'Groene Corridor' over het Radboudterrein mogelijk te maken. Het doel is om langs het spoor aan de noordzijde van de campus een natuurlijke (wandel)route te realiseren, als onderdeel van een route dwars door Nijmegen, van de Waal tot aan de bossen ten zuiden van de stad. Dit plan is inmiddels opgenomen in de gebiedsvisie van de gemeente Nijmegen.
- Klimaatadaptatie: door klimaatverandering hebben we op ons terrein steeds meer te maken met hevige regenbuien in een korte tijd. Voor de waterhuishouding op de campus (fase 2) is een Voorlopig Ontwerp gemaakt. Vanuit biodiversiteit wordt meegekeken met de plannen en met de toepassing van zo veel mogelijk natuurlijke materialen. Dit plan is in voorbereiding voor 2026.
- Soeterbeek: een ontwerp voor de moestuin en bebouwing (tuinhuis) bij conferentieoord Soeterbeek (Stichting Biosfeer) is ingediend en juridisch beoordeeld. Bij biosfeer Ravenstein, naast Soeterbeek en gelegen op gronden van de Radboud Universiteit, werkt men aan de aanleg van een poel om de biodiversiteit te vergroten.
- Invulling Geert Grooteplein: als de werkzaamheden aan de Researchtoren en de parkeergarage zijn afgerond wordt het Geert Grooteplein weer opgeknapt op een manier die gunstig is voor het herstel van biodiversiteit.
- Planvorming terrein rondom plan Oost Radboudumc: in 2024 is de planvorming terrein rondom plan oost Radboudumc (2024) gestart en dit zal doorlopen in 2025. Het herstel van biodiversiteit wordt hierin, middels de biodiversiteitsvisie, als eis meegenomen.
- Overgang: de projectgroep onderzoekt hoe we op diverse plaatsen op de campus van het bos (hoge bomen) naar het park (gras) een meer vloeiender overgang kunnen krijgen door toevoeging van struiken, planten en kruiden van verschillende hoogtes. Dit kan bijvoorbeeld worden toegepast op verschillende gedeeltes van de Willem Nuyenslaan, aan de zuidzijde van de campus. Hierbij wordt ook gelet op het creëren van meer schaduwplekken.

- Gele Vlieger: de sloop van de Gele Vlieger is voorzien in 2026. Het vrijgekomen gebied zal tijdelijk met groen worden ingericht. De exacte invulling moet nog gemaakt worden, in de voorbereiding kijkt de projectgroep mee.
- Reptoducten: een reptielencorridor is een (onder)doorgang in het hekwerk tussen het spoor en de campus Heijendaal. Dit is bedoeld voor beschermde diersoorten zoals de zandhagedis, die nu door het hek worden tegengehouden. Reptoducten bevorderen de verbinding tussen verschillende gebieden die ooit één geheel waren. We onderzoeken of dit met behulp van studenten, omwonenden en vrijwilligers gerealiseerd kan worden met medewerking van Prorail en de projectgroep biodiversiteit.

MONITORING

Om de effectiviteit van de maatregelen te bepalen is het van belang de ontwikkeling van biodiversiteit op de campus te monitoren en daarmee het biodiversiteitsbeleid te evalueren en zo nodig bij te sturen. Het gaat om vragen als: wanneer weet je dat je klaar bent? Vordert het wel goed genoeg? Of zijn we juist heel goed bezig? We gebruiken de 'meetlat biodiversiteit', het instrument om de biodiversiteit op de campus te monitoren, en het programma iASSET. In 2025 zijn hiervoor de volgende acties ingepland:

- Tiny Forest en Disveldpad: we blijven de ontwikkeling monitoren van de biodiversiteit in het enkele jaren geleden aangelegde Tiny Forest en de bosaanplant rond het Disveldpad.
- Bomen Radboudcampus: in 2025 worden de bomen op het terrein verder in kaart gebracht, met speciale aandacht voor de monumentale bomen. Waar kunnen bomen worden toegevoegd en - indien kap nodig is bij ouderdom of onveilige situaties - hoe en waar kan gecompenseerd worden? Hierover wil de projectgroep langjarige afspraken maken met Gemeente Nijmegen, ODRN en Provincie Gelderland.
- Bomen met een verhaal zijn opgenomen in Dateatree.com en zijn terug te vinden op Radboudwandelingen.com. Ook wordt een Bomensafari georganiseerd om deze bijzondere bomen onder de aandacht te brengen tijdens een rondwandeling.
- Ambassadeursoorten: we gaan in 2025 ook 'ambassadeursoorten' monitoren. Dit zijn charismatische of anderszins aantrekkelijke soorten waarvan mogelijk is dat die zich op de campus vestigen bij goed beheer. Als dergelijke soorten verschijnen (en voortplanten) is dat een goede indicator die het succes van het beheer bevestigt.
- Verhard versus groen: in 2025 gaan we de hoeveelheid verhard oppervlak (gebouwen en wegen) ten opzichte van niet-verhard oppervlak monitoren. Uitgangspunt is minder grijs en meer groen waarbij aanleg van grijs gecompenseerd moet worden met groen.

SAMENWERKING

Veel mensen hebben interesse in het groen op de campus en tegelijkertijd hebben zij zorgen over de achteruitgang van de biodiversiteit. Het biodiversiteitsbeleid is erop gericht zoveel mogelijk samen te werken met al deze personen en organisaties. Denk daarbij in eerste instantie aan de studenten, wetenschappers en andere medewerkers. Mensen buiten de organisatie met een eigen plan op het gebied van biodiversiteit zijn altijd welkom. Voor deze personen is een gestructureerd overleg mogelijk in de Radboud Klankbordgroep Biodiversiteit. Deze zal jaarlijks tweemaal bijeenkomen, in het voor- en najaar. Verder zijn er mogelijkheden om aan losse activiteiten deel te nemen, zoals de jaarlijkse vogel- of bodemdierentelling of evenementen tijdens de Internationale Dag van de Biodiversiteit. Vaste overlegpartners zijn de Green Office, Healthy Landscape, een aantal ecologen van FNWI, het Groene Netwerk, Wijkraad Brakkenstein en de gemeente Nijmegen, maar ook andere universiteiten en academische ziekenhuizen in het land.

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Communicatie zetten we actief in om medewerkers, studenten en andere betrokkenen te informeren en enthousiasmeren over het thema biodiversiteit, en om ze te motiveren mee te doen met activiteiten zoals wandelingen en tellingen.

- Wandelplattegrond: de online wandelplattegrond van de Radboud Campus is te vinden op www.radboudwandelingen.nl. Met deze plattegrond kan een keuze gemaakt worden uit verschillende wandelroutes met verschillende thema's (bv sport, duurzaamheid of kunst) en met verschillende bijbehorende points of interest waaronder over biodiversiteit. In 2025 wordt de plattegrond uitgebreid met o.a. een bomenwandeling en overlegplekken om buiten te kunnen vergaderen, verspreid over de campus.
- Teldagen dieren: we organiseren monitoring van vogels en bodemdieren op de campus op verschillende momenten in het jaar. Op de Internationale Dag van de Biodiversiteit (22 mei) organiseren we, samen met andere universiteiten en hogescholen, een BioBlitz: een challenge om in korte tijd zoveel mogelijk verschillende soorten op het campusterrein waar te nemen en te registreren. Daarnaast wordt aangehaakt op de landelijke teldagen voor vogels en bodemdieren. Medewerkers en studenten worden uitgenodigd om mee te doen.
- Tentoonstelling: in 2025 wordt een projectvoorstel uitgewerkt om een tentoonstelling te realiseren over het bodemleven op de campus. Zo wordt het bodemleven onder de aandacht gebracht bij de medewerkers, patiënten, studenten en bezoekers. De tentoonstelling zal bestaan uit ca. 10 bodemdieren die sterk uitvergroot als poster aangebracht zullen worden op de trafokasten op het terrein.

- Rondleiding: in 2025 worden voor de PAMmers van het Radboudumc presentaties georganiseerd met aansluitend een rondleiding over de campus. Voor de Radboud Universiteit heeft dit eerder al plaatsgevonden.